

GYAKORLATI SZEMPONTOK A KÖZÉPISKOLÁK MŰKÖDÉSÉNEK MEGFIGYELÉSÉNÉL.

VI. A tanulók.

B) *Fegyelem.*

(Folytatás)

Megállapítandó, hogy pontos-e az iskolalátogatás, nem sok-e az óramulasztás, ez utóbbi kellően ellenőriztetik-e, az igazolás a Rendt. 14. §-a 2. pontjának megfelelőleg történik-e, t. i. már a mulasztás tartama alatti késedelem nélküli bejelentéssel és utólag igazolással is? Az igazolatlan óramulasztásról a Rendt. 14. §-a 5. pontjának megfelelőleg mindig értesítik-e az osztályfők a szülőket, illetőleg szállásadókat, utalva mind az igazolt, mind az igazolatlan óramulasztások következményeire? (Tanulmányokban való hátramaradás, a magaviseleti jegy esetleges leszállítása, egy heti óraszámnál több igazolatlan óramulasztás esetében kilépettség.) Az *izraeliták* ünnepi mulasztásai az óramulasztásokba *nem* számítandók be. — Könnyű betegségi esetnek vételessék (ha egyébként a betegség természetéből a megállapítás nem lehetséges), mely 1—6 napig, ellenben súlyosnak, mely hosszabb ideig tart. (Évvégi stat. kimutatások utasítása.)

A tanórák rendszeren iratnak-e be a Fegyelmi Naplóba, ez utóbbiak rendszeren vezetnek-e és nem használják-e kellenél gyakrabban fegyelmezési eszközül, a mi már csak azért sem volna helyes, mert hatását veszítené, vagy, a megszokottság révén, legalább is gyengítené. A Fegyelmi Napló ugyanis nem lehet bűnlajstrom; sem minden néven nevezendő, apró-cseprő esetek megörökítése. Ily esetekben elég a szóbeli figyelmeztetés, és különben is arra való az iskola, hogy a tanulót fegyelmezzük figyelmeztetések, mondjuk: folytonos szemmeltartás révén és intenzív, lelkes, odaadó tanítás és a figyelem állandó ébrentartása által; csak erősen feltűnő esetekben s még inkább a figyelmeztetések eredménytelensége esetében forduljunk a *Rendt. előírta* fenyítési fokozatokhoz, s azok közt is az Osztálykönyvbe vagyis a Fegyelmi Naplóba való beíráshoz *csak a 3. fokozatban*; mert a mai humanus, a megintések rendszerére alapított fegyelmezési eljárásnak csak akkor lesz foganatja, ha a megintéseket és egyéb fegyelmi büntetéseket egyrésről a hiba minőségéhez és fokához mérten alkalmazzuk (tekintettel lévén mindig arra is, hogy mily körülmények között s *hanyad izben* követték el), másrésről, ha a fegyelmezési fokozatokat szigorúan megtartjuk. Azt sem kell feledni, hogy a sok bejegyzés magának az eljáró tanárok fegyel-

mező mineműségét illusztrálja; mert hol is volna az a minden sikeres tanításnak és nevelő-eljárásnak basisát képező tanári tekintély oly esetekben, a mikor valaki nem pædagogiai egyéniségével, fegyelmezni tudásával, rátermettségével, világos, alapos, a figyelmet lokötő tanításmódjával imponál 9—13 éves apró gyermekeknek, hanem a fenyítési fokozatoknak gyors egymásutánban való keresztülhajszolásával? Így bizony a tanulók 50%-át is könnyen szélnek eresztetheti. (A fegyelmező eljárásról s különösen a fegyelmezési fokozatok kiosztásának korrekt módjáról tüzetesen a «Pæd. Dolg.»-nak a fegyelmezésről szóló fejezetében szöölottam.) Természetesen nemcsak a pædagogia elvei, hanem jó-részt rendeletek is tiltják az afféle fegyelmezési eszközök alkalmazását, minők: a szenvedélyes kitörések, melyek a tanulót nyugodt gondolkodásában megzavarják, gúnynevek adogatása, nemzetiségi és felekezeti vonatkozások, vagy épen a tanulók tettleges bántalmazása, melyek nem csak a tanférfiú, hanem a művelt ember méltóságával is ellentétben állnak és a tanár és tanítvány közti erkölcsi viszony egészséges fejlődését lehetetlenné teszik.

Azonban bár a Fegyelmi Naplóba csak komoly vétségek vagy a megelőző fokú fegyelmezési eszközök előzetes alkalmazása daczára is elkövetett esetek jegyzendők be, mégis ha már megtörténtek a fegyelmi esetek, azok hűen és lelkiismeretesen be is jegyzendők. Mert hiszen épen abban mutatkozik meg nemes vetélkedésre méltóan az osztályfői rátermettség és a gondos utánanézés: hogy mely osztályfőnek, *milyen* az osztálya magaviselete, melynek hű képét a Fegyelmi Naplónak kell feltüntetnie. (Lásd erről bővebben «Pæd. Dolg.» 116. l. és a 117. l. 4. p.) Szóval sem eltussolásnak, sem szépítgetésnek nincs helye. Legyen mindenki rajta, hogy pædagogiai ráhatása erejével s az állandó és gondos körütekintéséből, főleg pedig a gyakori jelenlétéből eredő óvó, lehetetlenítő hatás kifolyásaként legalább az iskolában ne történjenek tanulói részéről oly dolgok, a melyeknek bejegyzése osztályfői érzékenységét bántathatná.

Épen azért, bár ez igen fárasztó munka — főleg téiben —, a napos tanároknak, illetőleg az osztályfőeknek és a következő órát tartó tanároknak az osztályok magaviseletére fel kell ügyelniök, a tanulókat játékaik közben pillanatra fel kell keresniök (ha csak hárman teszik, már is elég, és jó hatása elmaradhatatlan), szóval: a fiúkat magukra nem lehet hagyni. A tanulókat nem vehetjük elő oly esetekben elkövetett rendetlenségeikért, melyeknek megakadályozását a Rendtartás a *mi* feladatunkká teszi. — Természetesen szükséges erre nézve, hogy ne csak az igazgatók, de — mint azt a Rendtartás rendeli, — *az osztályfők is teljesítsék a rájuk ruházott hatáskör teendőit*, s viszont ne lépják túl hatáskörüket. Tanáremberre nézve a Rendtartás az, a mi a tisztikárnál

a szolgálati szabályzat, melyhez szigorúan alkalmazkodni kell. Pedig kezdő tanárainknál a Rendtartás ismerete fölöttébb hiányos, s méltán csodálkozhatni, hogy a pædagogiai tanári vizsgálat anyagába ez a pont még nincs felvéve.

A Fegyelmi Naplóba történő bejegyzéseket illető felfogásom igazolásául álljanak itt a következő főigazgatói nyilatkozatok :

1. «A dorgálás és annak az osztálykönyvbe való bejegyzése *súlyos büntetésként* szerepeljen a fegyelem kezelésében». (1876 október 18. jkv. Klamarik főig. nyilatk.)

2. «A büntetések *közép és felső* fokai a Fegyelmi Naplóba pontosan bejegyzendők, mert ezáltal a tanári testület *igazolása megkönnyítetik és biztossá válik*. Kisebb megintés *nem* jön a Fegyelmi Naplóba.» (1877. május 3. jkv. Klamarik főig. nyilatk.)

3. «Miután az új Rendtartás a büntetési fokozatokat módosította, ennél fogva a büntetési fokozatokat mindig az új Rendtartás szemmel tartása mellett *bölcs mérséklettel* kell megválogatni, hogy az esetleges *nagyobb* kihágásokra *maradjon* büntetési fokozat. (1876. okt. 18. jkv. Klamarik főig. nyilatk.)

Itt természetesen szem előtt tartandó az iskolai rend- és fegyelmi szabályok befejező pontja (56. §.), mely így szól; «Mivel tehát e büntetési fokozatok szerint az intéseket s megdorgálásokat az eddig szokásban volt bezárások mellőzésével mindjárt az intézetből való csendes eltávolítás vagy kizárás követi, a tanulók az iskolai törvények csekélyebb áthágásától is gondosan óvakodjanak, hogy ismételt vétségeik által a büntetés egész szigorát magukra ne vonják; a szülők s helyetteseik pedig minden tőlük telhető módon odahatni törekedjenek, hogy gyermekeik s illetőleg a gondviselésükre bízott tanulók kötelességeiket mindenben pontosan teljesítsék, az iskolai törvényeket a legnagyobb tiszteletben tartsák; nehogy különben az ifjú jövőjét kockáztassák.»

4. «A fegyelmezési fokozatok olyképen módosíthatók, hogy a III. fokú megrovás után *IV. fokúnak* az *osztálykönyvi megrovással* súlyosbított *osztályfői* megintés vétessék és V. fokban szolgáljon az igazgató elé idézés, VI. fokban a tanári szék elé idézés és így tovább.» (1885 május 21. jkv. Nuber főig. nyilatk.) *Ezt a mostani Rendtartással szemben is megtehetőnek vélem.*

Szóvá teendő továbbá, hogy nem járnak-e sokan későn az iskolába? Nem tétetnek-e át kellő ok nélkül a tanórák?

Magától értetődik, hogy a fegyelmezésnek erkölcsi alapokon kell nyugodnia. «A tanári kar minden körülmények között *humanus bánásmódot* tanusítson, a mint ezt a nevelés és tanítás magasztossága megkívánja; a netáni büntetések alkalmazásánál pedig a gymnasiumi Rendtartás szabványaira utal.» (1875 január 23. jkv. Klamarik főig. nyilatk.)

«A nevelés *erkölcsi alapokon* nyugodjék, az osztályfőök az ifjúságot kellően intsék és fegyelmezzék.» (1886 okt. 13. jkv. Szieber főig. nyilatk.)

«A fegyelmi elintézéseket, az *inquisitiókat* mindig az *óra utánra* kell hagyni, nehogy a tanításra szánt időből elveszítsünk valamit.» (1886 okt. 13. jkv. Szieber főig. nyilatk.) «Az osztálykönyveket kiváló gondnal kell vezetni.» (1885 május 21. jkv. Nuber főig. nyilatk.)

Az iskolai jó rend szempontjából megtartandók még a következők : Tanítási órák alatt, a legelkerülhetetlenebb eseteket kivéve, a tanulók ki ne bocsáttassanak ; ellenkezőleg : megszoktatandók, hogy ki-ki az óráközökben végezze el a maga dolgait. Óráközökben a tanulók az intézeti épületet ne hagyják el ; író- és rajzszközeiket, a füzeteket stb. a tanítás kezdete előtt szerezzék be. Reggeli 8, illetőleg délutáni 2 óra után a tantermet nem szabad elhagyni, ellenkezőleg : a második csengetéskor az udvarról minden tanuló azonnal az osztályokba térjen, természetesen szép csendben, zaj és szaladás nélkül, mely utóbbiakat nemcsak a helyes pädagogiai álláspont kifogásolhatja, de tiltják s pedig feltünő erélyesen az intézeti rend- és fegyelmi szabályok és a Rendtartás is. E tekintetben sokszorosan, ugyszólván állandóan, kell az osztályfőöknek intézkedniök s a rend- és fegyelmi szabályokat föleleveníteniök. A második csengetés után (itt-ott kis csengetésnek is nevezik) teljes csend álljon be, ha nem menne is be a tanterembe a tanár azonnal. Nincs kellemetlenebb, mint zaj a szomszéd osztályokban, a mikor már a tanítást megkezdettük ; különben is a lárma documentálja a tanulók előtt, hogy az illető osztályban a tanulók még magukra vannak. Az udvaron a futkározás és a játék kellő óvatossággal folyjon. Zabolátlankodni, duhajkodni, lökdösődni, birkózni nem szabad. Egyébként a testmozgás és játék e durvább formáira többnyire azért szorúlnak a fiúk, mert nem tudnak társaságban játszani. Épen azért is meg kell tanítani őket nemesebb fajta ifjúsági játékokra, melyekkel óráközökben is szórakozhatnak ; azok elvonják őket a kezdetleges taszigálástól.

Végül tárgyalandó, hogy melyek voltak elősegítő tényezők a fegyelmezésben ? (Az igazgatói évi végjelentés tárgyában kiadott Utasítások megkivánják, hogy az igazgatói évi végjelentés erről is szóljon.) Elősegítő tényezőknek tartom a magam részéről : 1. a tanári testület egyik főfeladatának tekintse a nevelő eljárást és erkölcsi fegyelmezést ; 2. a tanulókat az iskola falain kívül is gondos felügyelet alatt tartasuk és házi viszonyaikat gondosan ellenőrizzük ; 3. odatörekedjünk, hogy lehetőleg megszoktassuk a tanulókat arra : mitől kelljen óvakodniök és mit tehetnek meg nyugodtan, félelem nélkül, tehát : szoktatás a jóhoz, s elvonás a rosztól, sőt telhetőleg : lehetetlenítése a komolyabb kihágásoknak : ezek legyenek nevelő-eljárásunk alaptényezői ; 4. a megrovásokra s a komolyabb vagy ismétlődő hibák elkövetéséből származható

káros visszahatás megakadályozására kiváló gondot fordítsunk és semmi, még oly csekélyke szabálytalanságot se nézzünk el; így a pædagogiai jó következmények el nem maradhatnak. — Szóba kerüljön még, hogy a fegyelmezést gátló akadályok fordultak-e elő; melyek voltak azok, mi módon szüntethetők meg? Hogy egyébiránt ismétlésekbe ne kelljen esnem, a középiskolák nevelő feladatait illetőleg utalok többször idézett pædagogiai munkáimra.

Hogy a fegyelmezési eljárás egy-egy intézetben egyöntetű legyen, legczélszerűbb osztályfői utasításokat készíteni, s azokat felsőbb helyen bemutatva, megerősítésük után általánosan kötelezővé tenni. Az illetén eljárás az Utasítások szellemének is megfelel.

C) Szorgalom és előképzettség.

E tekintetben konstatálni kell: megfelelő-e a tanulók szorgalma; milyen az előképzettség; vannak-e nyelvi nehézségek; enyhíti-e azt az előkészítő osztály, mely utóbbi esetben ez üdvös intézménynek bizonyul.

Arra az időre vonatkozólag, míg, t. i. a középiskolai törvény életbelépése előtt, felvételi vizsgálatok tartattak, érdekes e főigazgatói kijelentés:

«A felvételnél nagy szigor ugyan nem alkalmazandó, de a túlzott elnézés sem helyeselhető.» (1873 máj. 6. jkv. Barton főig. nyilatkozata.)

«Hogy az eredmény kielégítő lehessen, az I. osztályba csak oly tanulók vehetők fel, kik a Rendtartás 6. §-ában előírt követelményeknek megfelelni képesek. Mert egy tanintézet jó hírnevét nem a tanulók számaránya, hanem azok képzettsége és előmenetele teszi.» (1872 máj. 12. jkv. Barton főig. nyilatkozata.)

«Az intézetbe lépő tanulók előkészültség tekintetében megfelelnek-e a középiskola követelményeinek? A legtöbb helyen fordulnak elő olyanok, kik meg nem felelnek. Oka, hogy a középiskolába fel kell venni azon népiskolából jött és IV. osztályról bizonyítványt felmutató tanulókat, mely népiskolák a IV. fokosztályú népiskola igényeinek meg nem felelnek.» (1886 okt. 13. jkv. Szieber főig. nyilat.) Itt t. i. egy tanítóval bíró osztatlan népiskolát kell érteni.

Évekkel ezelőtt erősen sürgették is a felvételi vizsgálatok visszaállítását. A tanáregyesületi akkori helyi körök is tárgyalták a kérdést. Mindenesetre csak azoknál kellene eltekinteni a felvételi vizsgálat követelésétől, kik osztályonként külön tanítóval rendelkező népiskolából jelentkeznek az I. osztályba felvételre. Tekintetbe veendő itt a V. K. M. 1891 febr. 27-én 9890. sz. r., mely szerint az igazgatói látogatásokkor az I. osztályban megfigyelendő, hogy a tanulók elmaradásának oka nem inkább a tanárok módszerében és túlságos követeléseiben rejlik-e, mint

az elemi iskolák tanításában. «Megfigyelendő, hogy *évről-évre jobb előkészültségű* tanulók jelentkeznek-e felvételre.» (1884 május 27. jkv. Nuber főig. nyilatka.)

A hol nyelvi nehézségekkel küzdönek a tanulók, ott az eredmény megbirálásánál e körülményt tekintetbe kell venni. Mert napnál világosabb, hogy habár minden intézetben egyenlő arányban kell keresztül vinni a tanterv és az Utasítások követelményeit, mégis a fáradság és nehézségek, a mikkel az jár, az intézetek helyi viszonyai szerint nagyon különbözök, főleg a tanítás kezdő fokain. A mit ugyanis a tiszta magyar ajkú vidéken minden nagyobb nehézség nélkül el lehet érni, ugyanannak elérése az idegen ajkú tanulókkal igen nehéz feladat. Sőt az egyes tantárgyak is döntök e tekintetben. Pl. a történelemnek a III. vagy a IV. osztályban tanítása magyar vidéken nemcsak élvezetes, hanem könnyű is; míg idegen ajkúaknál felettébb nehéz e könnyű tárgy is. Továbbá az idegen ajkúaknál az is tekintetbe veendő, hogy milyenek az illető középiskola székhelyének és vidékének nép- és elemi iskolái, a honnét sorozza növendékeit. Csak egy szempontot emelek ki. A nagyobb városokban, a hol az elemi iskolai tanulók jelentős százaléka középiskolába lép át, az elemi iskolai tanítókkal történhetik oly megállapodás, hogy a IV. osztályban — legalább a tehetségesebb tanulókra nézve — a gymnasialis tanításnak és módszerének követelményeire való tekintettel kezeljék a tanítást, főleg a magyar nyelvben és a számtanban, sőt a földrajzban is. Jól tudom ugyan, hogy a mi népoktatási viszonyaink között az elemi iskola nem a középiskola előkészítő intézete, hanem inkább önálló rendeltetésű; csakhogy e rendeltetésnek legcsekélyebb sérelme nélkül ki volna viheto a fentebb említettem újítás, a mit egy ismert állami főgymnasium néhány derék tanára ott helyt igyekezett is érvényre emelni, habár sikert nem tudott is elérni. Az efféléhez első és fődolog, hogy a nagyobb városokban általános pædagogiai körök alakuljanak, a hol nem működési jelleg szerint külön-külön társaságban csoportosuljanak a tanférfiak, hanem valamennyien együtt, egy társaságnak legyenek tagjai. Így az újítások az ügy javára, kölcsönös megbeszélés és meggyőzés révén könnyen kivihetők; míg a burokratikus iratváltások ily esetekben csak az «iktatószámok» gyarapítására alkalmasok. Ily közös társulás által mennyi szellemi tőkét lehetne gyümölcsöztetni a tanügy javára! S főleg a mi, még a fejlődésnek útján mindig csak induló közoktatásunk szervezetten és biztosan csak úgy haladhat, ha a különféle fokok tanerői együttesen buzgólkodnak az irányzás és fejlesztés nemes művén.*

* E thémát meggyőzően fejtegette Volenszky Gyula tagtársunk a kolozsvári «Család és Iskola» azon számában, a hol a «Polgári iskoláink.

A nyelvi nehézségek ellensúlyozására «jó szolgálatot tesz az előkészítő osztály és a tanároknak vállvetett összhangzatos működése, mely feltételeztetik a kellő előképzettség és a tanításban használt helyes módszer által». (1886 okt. 13. jkv. Szieber főig. nyilatk.)

Talpraesett javaslat a nyelvi nehézségek leküzdésére az 1877 okt. 15-én tartott I. ellenőrző tanácskozáson előterjesztett emez igazgatói javaslat:

«A nyelvi nehézségek és a hiányos előképzés okozta nehezítő körülmények között csak az I. osztályban működő tanárok rendkívüli szorgalma, összhangzó működése adhat csak reményt arra, hogy a tanév végéig az általános tanterv tananyaga bevégeztessék; javaslatba hozza ennél fogva, hogy a tanárok a tapasztalt előkészületi hiányokat minél előbb pótolják; súlyt fektessenek a gondolkodás fejlesztésére; főszerepe lehet ebben a latin és a mennyiségtan tanárának; a tanulók magyar nyelvű feleleteit minimumra reducálják» (én ezt csak az I. évharmadra vonatkozólag írom alá), «az igazgató által tett tapasztalatok szerint elég lesz, ha a tanulók pl. a nyelveknél a fogalmakat magyarul megtudják határozni, de úgy, hogy a mit egyes tanuló magyarul mondott, azt azonnal reproducálja anyanyelvén; a többi tanárok is kezdetben mérsékeljék a magyar nyelven adott felelet követelményét». Ezt az értelmi szempont igen is így követeli, mert elvégre is a tanító főcélja, hogy a tanulók megértsék a velök közlöttekét, a mi idegen ajkúaknál a kezdő fokon csakis a segítő nyelv gyakoribb alkalmazása által érhető el; azonban a magyar nyelv gyorsabb elsajátításának első rangú érdeke viszont azt kívánja, hogy a magyar feleletek legyenek az uralkodók.

«A magyar nyelvű tanítás fokozatosan, lassan, mindig nagyobb és nagyobb tért foglaljon el; a magyarázat a tanulók anyanyelvén kimerítő legyen, nehogy a netalán erőszakolt magyar tanulás miatt ez által a tananyag rövideget szenvedjen.»

«Javasolja, hogy a gondolkodás fejlesztését leginkább czélba vevő latin és mennyiségtan tanításánál lassan haladjanak a tanárok, súlyt fektetvén arra, hogy az előadottak jól begyakoroltassanak. Ha a tanártestület ily rendszeres, kezdetben lassúbb haladással a tanulókat a rendszer tanuláshoz szoktatja, először szigorúan követelheti, hogy még a gyöngébb tanulók is korrekt feleleteket adjanak; a tanulók így könnyebben hozzászoknak az alapos és lelkiismeretes készüléshez, mint ha föl nem dolgozható nagy lecckék adásával elijesztik őket a tanulástól és

reformjáról» szóló cikksorozatomban reflektálva, utalt arra: mily helyes az, ha a hazai közoktatás különböző terein működő tanárok kölcsönösen foglalkoznak a tanügy jelentősebb kérdéseivel, mert így különböző szempontok és tapasztalatok érvényesülhetnek.

megingatják önbizalmukat; kezdetben feladott kisebb leczkék mellett a népes osztályt jobban fogják ellenőrizhetni s több tájékozást szereznek egyes tanulók igyekezetéről és felfogásáról.

Ajánlja, hogy az I. osztály tanárai egymás óráin szorgalmasan hospitáljanak, hogy az így szerzett tapasztalatok által egyik tanár a másikat támogassa jóakarató tanácsaival a kezdet nehézségeinek leküzdésében.*

(Folytatása köv.).

DORTSÁK GYULA.

A GEOMETRIAI KIÁLLÍTÁS.

A magyar kir. honvédség, Horvát-Szlavonországok és Bosznia-Hercegovina csarnokaiban.*

A magyar kir. honvédség csarnokának jobb oldalán van a magyar kir. Honvédségi Ludovika Akadémia kiállítása. Ennek azt a részét, a mi bennünket leginkább érdekel, Huber Antal honvédszázados urnak — e csoport felügyelőjének — előzékenysége folytán tanulmányozhattam behatóbban; kedves kötelességemnek tartom őszinte köszönetet mondani ez úton is emez előzékenységeért.

Geometriát, illetőleg ábrázoló geometriát az I. és II. évfolyamban tanítottak. Az erre vonatkozó tanterv így hangzik: «A képzelő- és szemlélő tehetség fejlesztése. Előkészület azon tárgyak tanulmányozására, melyekben mértani ábrázoló módok alkalmazást nyernek. Megfelelő kézi ügyesség megszerzése a mértani rajzban». A tananyag meghatározása és elosztása. I. évfolyam. A különböző vetítés-módok általános magyarázata. A derékszögű vetítő-mód fontosabb tételei. A pont, egyenes és síklap ábrázolása a két síklapon. Egyenesek és síkok átdőfése, síkok kölcsönös metszete. II. évfolyam. A pont és egyenes forgása a legegyszerűbb feltevések mellett. Szögletes és gömbölyű testek ábrázolása a legegyszerűbb feltevések mellett és azoknak metszetei. Az egy képsíkon való vetítő mód lényege. A pont, egyenes, sík és a legegyszerűbb telepalakzatok ábrázolása egy képsíkon. Hetenkint $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ órában.

Az I. évfolyam hallgatóinak következő rajzait állították ki:

1. lap. Egyenes és egyenes vonalu díszítmény.

* «A geometriai kiállítás» című cikkemben (I. Tanáregy. Közlöny ez évi 38. sz.) csakis az oktatásügyi csarnok középiskolai csoportjában elhelyezett modellekről és rajzokról értekeztem.